

מתווה לרפלקציה קבוצתית על למידה חברתית-רגשית (SEL)

השלב הראשון בהטמעה מערכתית של למידה חברתית-רגשית בבית הספר הוא **פיתוח מודעות, מחויבות ובעלות (ownership) על SEL**.

המחקר מראה שכדי שהטמעה תהיה בת קיימא, משמעותית, איכותית ובעלת השפעה, לא די בכך שצוותי חינוך, הורים ושותפים בקהילה יהיו בעלי מודעות לחשיבותה של למידה חברתית-רגשית. לא די בכך שידעו רק מה זאת למידה חברתית-רגשית ולמה היא חשובה, אלא יש חשיבות מכרעת לכך שהאנשים שאמונים על יישומה והטמעתה ירגישו שהיא " שלהם", חשובה עבורם, מתחברת לתפיסת עולמם במה שחשוב בחינוך ילדים.

כאשר חשים בעלות (ownership) פועלים מתוך תחושת אוטונומיה, מתוך כך שהפעולה מתחברת למצפן פנימי. למה הדבר מוביל? להטמעת SEL מתוך מוטיבציה פנימית, לא רק כי זה יעד חינוך ארצי או כי "אני אֶמְדָד על זה", אלא כי זה חשוב לי, כי אני רואה את הערך שבלמידה חברתית-רגשית. מהמפגש עם השדה החינוכי עולה כי כאשר צוותי חינוך חשים בעלות על למידה חברתית-רגשית, מתקבל עושר גדול של תהליכי הטמעה בני קיימא שהצוות מפתח ורוצה להוביל, מתקבלות פרקטיקות הוראה מופלאות המקדמות SEL, צוותים מאתרים בתוך המרחב החינוכי הזדמנויות מרובות לפתח בקרב תלמידים ומבוגרים יכולות חברתיות-רגשיות, מתקבלת למידה חברתית-רגשית כתפיסת עולם חינוכית **שרואים אותה, שומעים אותה ומרגישים אותה** בכל המרחבים החינוכיים (אפשר ללמוד על פרקטיקות להטמעה מערכתית שפותחו בתוך בתי הספר בווידיאוֹקאסטים ['מנהלים SEL'](#)).

לתחושת בעלות יש חשיבות הנובעת גם משתי הנחות יסוד בליבת תפיסת הלמידה החברתית-רגשית: האחת, חלק גדול מטיפוח למידה חברתית-רגשית קשור למודלינג של יכולות חברתיות-רגשיות, כלומר ל-*walk the talk*. השנייה, למידה חברתית-רגשית עוסקת לא רק ב-SEL של התלמידים אלא גם ב-SEL של המבוגרים. למשל, אם המנהיגות הבית ספרית רוצה שצוותי חינוך יפתחו בקרב תלמידים מוטיבציה פנימית ללמידה (כחלק מיכולת הניהול העצמית), חשוב שהתהליכים שמבקשים מצוותי החינוך לעשות יהיו כאלה שמטפחים את המוטיבציה הפנימית שלהם עצמם. אי אפשר לטפח למידה חברתית-רגשית מבלי להוות מודל שלה. לכן חשוב שמנהיגות חינוכית שמבקשת לטפח SEL בבית הספר תבנה תהליכים שהם עצמם מהווים, במהותם, מודל ללמידה חברתית-רגשית.

המהלך הבא מציע תהליך שכזה. תהליך שמתחיל לבנות בעלות באמצעות נכונות לדון על הדברים, לדון בעמדות אישיות כלפי למידה חברתית-רגשית ("זה לא התפקיד שלי", "זה מהבית או גנטי", "זה עוסק רק בלהקל על ילדים. מה עם לבקש מהם להתמודד?" ועוד) - באמצעות נכונות לגעת באי הבנות, בפערי ידע וגם במתן כבוד אותנטי להיבטי SEL שכבר קיימים.

דיון על יכולות הליבה החברתיות-רגשיות ועל האופן שבו הן מקודמות

פרוטוקול הרפלקציה יכול לסייע לכם להנחות את הדיון על SEL, הן בקבוצות גדולות והן בקבוצות קטנות של אנשי חינוך. ההיגדים מאפשרים לחשוב על משמעות ההגדרה של למידה חברתית-רגשית במאמצי ההטמעה הספציפיים שלכם, בבית הספר, במחוז, ברשות ובהקשרים אחרים. כמו בכל היבט אחר של SEL, תמיד חשוב לראות איך הדברים מתחברים להקשר הפרטיקולרי שלכם, לאוכלוסיות שבית הספר שלכם משרת, לתהליכים שכבר מתקיימים. לכן המתווה הבא מהווה בסיס לשינויים שאתם יכולים לערוך בו על פי הצרכים שלכם.

שלב 1 – מגדירים מהי למידה חברתית-רגשית

בחנו את ההגדרה של למידה חברתית-רגשית בהקשר של המסגרת החינוכית שלכם, על אתגריה הייחודיים, בחנו את חשיבותה בקידום הוגנות בחינוך ומצוינות. השתמשו בהיגדים הבאים כדי להתחבר ליעדים אישיים וקולקטיביים עבור הקהילות שלכם. מסמך זה מציג את המסגרת ההמשגתית של (CASEL, 2020). אם פותחו ברמה הארצית, הרשותית או הרשתית מסגרות המשגתיות מדויקות יותר להקשר המקומי, המתודה המוצעת כאן לדיון על SEL יכולה להתאים גם להן. יכולה להתאים גם להן לאחר דיוקים שתעשו ברמת התוכן. בנספח תמצאו את התשתית התיאורטית הנחוצה לדיונים בפרוטוקול זה. אפשר להדפיס את הנספח ולחלקו למשתתפים או להכין על בסיסו מצגת שתוקרן לכלל המשתתפים (אפשר להשתמש בשקפים מוכנים מ'מצגת מובא למידה חברתית-רגשית').

קראו יחד את ההגדרה המופיעה בראשית עמוד 1 בתיאור המסגרת ההמשגתית של CASEL ללמידה חברתית-רגשית (מצורף בנספח). כעת ערכו את התהליך הרפלקטיבי התלת-שלבי הבא:

- 1 | רפלקציה אישית - לאיזו מילה או לאיזה ביטוי התחברת מאוד באופן אישי? למה?
- 2 | בזוגות או בקבוצות קטנות דונו ברפלקציה האישית שלכם. חשוב לאפשר לכל אחד מהמשתתפים לשתף בהתבוננות שלו. שתפו במילה אחת או בביטוי שאתם מחוברים אליו ובסיבה לכך.
- 3 | חזרו לקבוצה הגדולה, הציגו את השאלות הבאות ודונו בהן:

באיזה אופן ללמידה חברתית-רגשית קשורה למה שאתם באופן אישי חושבים שחשוב לתלמידים, למבוגרים, לבתי ספר ולקהילות?

כאשר קוראים את ההגדרה ודנים בה, מה לדעתכם היא 'חושבת' שחשוב?

שלב 2 – חמש יכולות ליבה חברתיות-רגשיות

המסגרת ההמשגתית שקראתם מדגישה את חשיבות טיפוח היכולות החברתיות-רגשיות של כל הילדים והמבוגרים. אפשר ללמד את כל הידע הזה, את המיומנויות ואת העמדות הללו, ואפשר ליישמן בכל השלבים ההתפתחותיים וההקשרים התרבותיים - כדי לממש את החזון ואת המטרות שלכם בכל הנוגע ללמידה חברתית-רגשית בקהילה שלכם. כעת תוכלו לצלול עמוק יותר לתיאורים ולדוגמאות שימחישו מהן היכולות הללו, כדי לדון באיזה אופן היכולות הללו באות לידי ביטוי היום אצלכם וכיצד אפשר להגביר את פיתוחן.

קראו את המשך עמוד 1 בתיאור המסגרת ההמשגתית של CASEL ללמידה חברתית-רגשית (מצורף בסוף בנספח):

- 1 | רפלקציה אישית:

מתחו קו מתחת לכל מילה או ביטוי שמשקפים היום משהו שנמצא במקום גבוה בסדר העדיפויות של בית הספר שלכם, של המחוז, של הרשות, של הקהילה או של הארגון.

הקיפו בעיגול מילים וביטויים שאינם ברורים לכם או שיש לכם שאלות בנוגע להם.

2 | בזוגות או בקבוצות קטנות דונו ברפלקציה האישיה שלכם:

בקבוצה שיש בה יותר מעשרה אנשים:

← הכינו חמישה גיליונות בריסטול או מרחב דיגיטלי (כדוגמת פאדלט) עבור כל אחת מיכולות הליבה. חלקו כל פוסטר / פלטפורמה דיגיטלית לשתי עמודות: שאלות וסדרי עדיפויות (להלן דוגמה):

מודעות עצמית	
שאלות	סדרי עדיפויות

• בקשו ממשתתפים:

- ← לכתוב ולהקיף בעיגול מילים/ביטויים על דבקיות (ובמקבילה דיגיטלית) ולהדביק אותן בעמודת השאלות.
- ← לכתוב ולמתוח קו תחת מילים/ביטויים על דבקיות ולהדביק אותן בעמודת סדרי העדיפויות.
- התפצלו לקבוצות דיון - אחת לכל פוסטר. בקשו מכל קבוצה לבחור משתתף שירשום את הדברים, וכן דובר לקבוצה.
- ← דונו במילים/ביטויים בעמודת השאלות: מה המשמעות של המילה/הביטוי הזה? מה אנחנו עשויים לשמוע, לראות או לחוות אם המילה/ביטוי הזה יבוא לידי ביטוי באופן מלא בכיתות, בבתי הספר, בקהילה שלנו?
- ← דונו במילים/ביטויים בעמודת סדרי העדיפויות: מה הסיבות לכך שהיבטים הללו שבחרנו הם בעלי ערך עבור ילדים ומבוגרים בבתי הספר, במחוז, ברשות, בקהילה או בארגון? באיזה אופן ההיבטים הללו מתועדפים היום וזוכים לתמיכה? באיזה אופן התיעודף הזה קשור למטרה של קידום הוגנות ומצינות בחינוך? במה כדאי להתמקד אם רוצים לקדם עוד את סדר העדיפות הזה?

בקבוצה שיש בה פחות מעשרה אנשים:

• שתפו את האחרים במילים/ביטויים שהקפתם בעיגול, שאינם ברורים לכם או שיש לכם שאלות עליהם.

← דונו במשמעות האפשרית של המילה או הביטוי.

← שאלו: "מה אנחנו עשויים לראות, לשמוע או להרגיש אם המילה הזאת או הביטוי יהיו נוכחים במלואם בכיתה, בבית הספר, בקהילה, במקום העבודה?"

- שתפו במילים ובביטויים שבאים לידי ביטוי בסדרי העדיפויות של הארגון שלכם היום.
- ← מה הסיבות לכך שהדבר בעל ערך עבור תלמידים ומבוגרים בבית הספר שלכם - במחוז, ברשות, בקהילה, בארגון?
- ← באיזה אופן ההיבט הזה בלמידה חברתית-רגשית מתבטא בסדרי העדיפויות היום, או מקבל תמיכה, בכיתות שלכם, בבתי הספר, בשירותים שהקהילה נותנת לילדים ולנוער?
- ← באיזה אופן 'הדבר הזה' שמקבל עדיפות מתחבר למטרה של קידום הוגנות ומצינות בחינוך?
- ← במה חשוב להתמקד אם רוצים לקדם עוד את ההיבט החברתי-רגשי הזה?

שלב 3 ← מרחבי המפתח

שותפות אותנטית בין בתי ספר, משפחות וקהילות חיונית ליצירת סביבות למידה הוגנות, בעלות מערכות יחסים תומכות ופרקטיקות שיש ביניהן הלימה, וזאת בכדי לטפח ממש למידה חברתית-רגשית מעבר לכל מרחבי החיים והלמידה של התלמידים. המשיכו בדיון שלכם בחשיבה על האופן שבו למידה חברתית-רגשית יכולה לבוא לידי ביטוי מעבר להקשרים ולשותפויות.

קראו את עמוד 2 במסגרת ההמשגתית של CASEL (מופיע בנספח):

- 1 | בזוגות או בקבוצות קטנות, זהו אילו פעולות אתם יכולים לנקוט כדי להטמיע טוב יותר ולקדם SEL טוב יותר מעבר למרחבי המפתח הללו. השתמשו בהיגדים המופיעים בהמשך ותעדו את המלצות הקבוצות שלכם.
- 2 | המרחב הכיתתי: דונו במה שאנחנו עשויים לראות, לשמוע או לחוות בכיתה שמוטמעת בה באופן מלא למידה חברתית-רגשית.
← מה אנחנו עושים עכשיו שמקדם למידה חברתית-רגשית בכיתות?
← מה יסייע לנו לקדם עוד למידה חברתית-רגשית בכיתה?
- 3 | המרחב הבית ספרי: דונו בהשלכות ובתוצאות שאתם מקווים להשיג במונחים של אקלים, תרבות, פרקטיקות ומדיניות בבית ספר שמטמיע ומקדם למידה חברתית-רגשית.
- 4 | באיזה אופן אתם רואים אי התאמה בין הפרקטיקות המערכתיות הנהוגות בבית הספר היום ובין המחויבות של בית הספר לקידום למידה חברתית-רגשית?
- 5 | המרחב המשפחתי: דונו בשאלה באיזה אופן לשותפות אותנטית עם משפחות יש חשיבות מכרעת להצלחה בהטמעת למידה חברתית-רגשית.
← תנו כמה דוגמאות לדרכים שבהן משפחות הן חלק אינטגרלי ממש מבית הספר, מהארגון שלכם.
← תנו כמה דוגמאות לכך שמשפחות עדיין אינן מתקבלות בזרועות פתוחות כשותפות אותנטיות בבית הספר, בארגון.
- 6 | המרחב הקהילתי: דונו בשאלה איזה תפקיד יש לקהילה היום בקשר ללמידה חברתית-רגשית בבית הספר, בארגון.
← אילו רעיונות נוספים יש לכם כדי לקדם קולבורציה עם הקהילה בנוגע ללמידה חברתית-רגשית, ובאיזה אופן הרעיונות הללו יתרמו לשני הצדדים?
- 7 | באיזה אופן אתם יכולים לתאם טוב יותר בין מאמצי ההטמעה שלכם של למידה חברתית-רגשית מעבר למרחבים השונים?

למידה חברתית-רגשית (SEL) היא התהליך באמצעותו ילדים ומבוגרים מפתחים ומישמים באופן יעיל את הידע, העמדות והמיומנויות הנחוצים על מנת להבין ונהל רגשות, להציב ולהשיג מטרות חיוביות אישיות וקולקטיביות, ליצור ולשמור על מערכות יחסים חיוביות, להרגיש ולהפגין אמפתיה כלפי האחר, לפתח זהויות בריאות ולקבל החלטות באופן אחראי ואכפתי.

למידה חברתית-רגשית מקדמת את יכולתם של המבוגרים והתלמידים לערוך אינטגרציה בין מיומנויות, עמדות והתנהגויות על מנת להתמודד באופן יעיל ואתי עם משימות ואתגרים יומיומיים. המסגרת ההמשגתית האינטגרטיבית של CASEL ממשיגה חמש יכולות ליבה שניתן ללמוד אותן בדרכים רבות, מעבר למצבים רבים. תפיסה זאת ומיומנויות אלו מצאו את ביטויים "בדמות הבוגר" - מהלך אסטרטגי שבחן ודייק את היכולות והמיומנויות החברתיות-רגשיות הרלוונטיות לתלמידי ישראל בהינתן ההקשרים החברתיים והתרבותיים היחודיים המקומיים.

מודעות עצמית

היכולת להבין ולהכיר את הרגשות, המחשבות והערכים שלך ואת האופן שבו הם משפיעים על התנהגותך מעבר להקשרים ומצבים. היכולת לזהות את החוזקות והחולשות שלך מתוך תחושה מעוגנת של ביטחון ותכלית אישית. יכולת זאת כוללת את המיומנויות הבאות:

- זיהוי רגשות
- תחושת מסוגלות עצמית
- Growth Mindset
- אינטגרציה של זהויות אישיות וחברתיות
- זיהוי הנכסים האישיים והתרבותיים שלך
- הפגנת כנות ויושרה
- בחינת הטיות ודעות קדומות
- פיתוח תחומי עניין ותחושת תכלית

ניהול עצמי

היכולת לנהל את הרגשות, המחשבות וההתנהגות שלך באופן יעיל, מעבר למגוון מצבים ולהשיג מטרות ושאיפות. היכולת לדחות סיפוקים, לנהל דחק, להרגיש מוטיבציה ופעלנות (agency) ולהשיג מטרות אישיות וקולקטיביות. יכולת זאת כוללת את המיומנויות הבאות:

- ניהול רגשות
- זיהוי ושימוש באסטרטגיות לניהול דחק
- הפגנת משמעת עצמית ומוטיבציה עצמית
- הצבת מטרות אישיות וקולקטיביות
- שימוש במיומנויות תכנון וארגון

מודעות חברתית

ניהול מערכות יחסים

קבלת החלטות באופן אחראי

היכולת להבין את הפרספקטיבה של האחר ולהרגיש אמפתיה כלפיו, כולל כלפי מי שמגיע מרקע, תרבות או הקשר שונה משלך. היכולת להרגיש חמלה כלפי אחרים, להבין באופן רחב נורמות חברתיות והיסטוריות של התנהגות בהקשרים שונים. היכולת לזהות מקורות תמיכה ומשאבים היכולת לזהות מקורות עזרה במשפחה, בבית הספר ובקהילה. יכולת זאת כוללת את המיומנויות הבאות:

- ראיית הפרספקטיבה של האחר
- הפגנת אמפתיה וחמלה
- הפגנת דאגה כלפי הרגשות של האחר
- זיהוי חוזקות באחר
- הבנה והבעה של הכרת תודה
- זיהוי נורמות חברתיות מגוונות כולל כאלה שאינן צודקות
- הבנת ההשפעות שיש לארגונים/מערכות
- הבנת מצבים חברתיים- על ההזדמנויות שבהם והדרישות שהם מציבים.

היכולת לייצר ולשמר מערכות יחסים בריאות ותומכות, לנווט באופן יעיל בין מצבים עם מגוון אנשים וקבוצות. היכולת לתקשר באופן ברור, להקשיב באופן פעיל, לשתף פעולה ולעבוד באופן שיתופי על פיתרון בעיות. במצבי קונפליקט היכולת לנהל משא ומתן באופן בונה. היכולת להפגין מנהיגות, להגיש עזרה ולבקש עזרה כאשר זה נדרש.

- יכולת זאת כוללת את המיומנויות הבאות:
- תקשורת יעילה
- פיתוח מערכות יחסים חיוביות
- עבודת צוות ופיתרון בעיות באופן שיתופי
- התנגדות ללחץ חברתי שלילי
- הפגנת מנהיגות
- הגשת עזרה ובקשת עזרה ותמיכה כאשר יש צורך בכך
- עמידה לצידם של אחרים בהגנה על זכויותיהם

היכולת לעשות בחירות בונות לגבי התנהגות אישית ואינטראקציות חברתיות בהתבסס על סטנדרטים מוסריים, שיקולים של ביטחון אישי ונורמות חברתיות. הערכה מציאותית של השלכות של מגוון פעולות ולקיחה בחשבון של ה well being (שלומות) של העצמי ואחרים. יכולת זאת כוללת את המיומנויות הבאות:

- הפגנת סקרנות ו open-mindedness
- זיהוי פתרונות לבעיות אישיות וחברתיות
- ללמוד לערוך שיפוט מושכל לאחר ניתוח מידע, נתונים ועובדות
- להעריך ולצפות מהן ההשלכות של הפעולות שלך
- לזהות כיצד מיומנויות של חשיבה ביקורתית יעילות בתוך ההקשר הבית ספרי ומחוצה לו

הזירות המרכזיות בהן מיישמים SEL

המסגרת ההמשגתית הזו ל SEL נוקטת גישה מערכתית המדגישה את חשיבות ביסוסן של סביבות למידה הוגנות, פרקטיקות המתואמות זו עם זו מעבר לזירות על מנת לטפח את הלמידה החברתית-רגשית של כל הלומדים. חשוב לשלב למידה חברתית-רגשית בתכנית הלימודים ובפרקטיקות ההוראה, בתרבות בית הספר מעבר להקשרים נרחבים של מדיניות ופרקטיקות מערכתיות בית ספריות באמצעות שיתוף פעולה מתמשך עם משפחות ועם ארגונים בקהילה. המאמצים המתואמים הללו צריכים לחתור לטיפול המקום שניתן לקולם של התלמידים, לטיפול הפעלנות שלהם, מעורבותם, לבסס אקלים כיתתי ובית ספרי תומך וגישות תומכות למשמעת, לקדם את יכולות ה SEL של המבוגרים ולבסס שותפות אותנטית עם המשפחות ושותפים בקהילה.

המחקר מצביע על כך שניתן לטפח יכולות חברתיות-רגשיות באמצעות שימוש במגוון גישות הניתנות ליישום בכיתה - (1) הוראה ישירה באמצעותה מלמדים ומתרגלים עמדות ומיומנויות חברתיות-רגשיות בדרכים מותאמות מבחינה התפתחותית, מבחינת הקשר ותרבות (2) הוראת פרקטיקות כגון למידה שיתופית ולמידה מבוססת פרוייקטים (3) שילוב למידה חברתית רגשית בתחומי הדעת. להוראה איכותית של למידה חברתית-רגשית יש ארבעה אלמנטים המיוצגים באמצעות ראשי התיבות SAFE:

Sequenced - רצף פעולות המטפחות למידה חברתית-רגשית, הקשורות זו לזו ומתואמות זו עם זו
Active - צורות אקטיביות של למידה אשר באמצעותן לומדים לשלוט היטב במיומנויות חברתיות-רגשיות
Focused - מיקוד בפיתוח מיומנויות מהתחום החברתי-רגשי ולא מתחום הנושק לכך **Explicit** - התמקדות מפורשת במיומנויות חברתית-רגשית ספציפית.

הוראת SEL מתרחשת בצורה האפקטיבית ביותר בסביבה מטפחת ובטוחה המאופיינת במערכות יחסים חיוביות ואכפתיות בין מורים ותלמידים. על מנת לקדם הוראה מותאמת גיל ותרבות מבוגרים צריכים להבין ולקבל את הצרכים והכוחות הייחודיים של כל תלמיד ולתמוך בזהות של התלמיד. כאשר מבוגרים נותנים מקום לחוויות האישיות של התלמידים והרקע התרבותי שלהם, הם מייצרים כיתה מכילה שבה תלמידים שותפים לתהליכים חינוכיים באופן שמקדם את הפעלות (agency) שלהם. מערכות יחסים חזקות בין תלמידים ומורים מאפשרות למידה שיתופית, מטפחות צמיחה של ילדים ומבוגרים ומאפשרות לחולל פיתרונות שיתופיים לבעיות משותפות.

כיתה:

שילוב אפקטיבי של למידה חברתית-רגשית באופן מערכתי בית ספרי מצריכה תכנון, יישום, הערכה ושיפור שנערכים על ידי כל חברי קהילת בית הספר. מאמצי SEL בו זמנית תומכים ב נמסכים על אקלים בית ספרי שבו כל התלמידים והמבוגרים חשים תמיכה, הערכה ומעורבות. היות ובית הספר כולל מגוון רחב של זירות- כיתות, מסדרונות, חצר, טיפוח תרבות ואקלים בית ספריים בריאים מצריך מעורבות אקטיבית מצד כלל התלמידים והמבוגרים. לתרבות בית ספרית חזקה, המעוגנת בתחושת השייכות של תלמידים, יש תפקיד מכריע במעורבותם של תלמידים. SEL מציע הזדמנות לקדם מערכות תמיכה שכבר קיימות. באמצעות פרקטיקות ותכניות SEL בית ספר יכול להיות סביבה שמטמיעה למידה חברתית-רגשית בכל חלק בחוויה החינוכית של התלמיד ולקדם תוצאות חיוביות מבחינה חברתית, רגשית ולימודית עבור כל התלמידים.

בית ספר:

משפחה:

כאשר בתי ספר ומשפחות יוצרים שותפות אותנטית, הם יכולים לבנות קשרים חזקים שהתומכים בהתפתחות החברתית-רגשית של תלמידים. משפחות הן המורה הראשון של הילדים, הן מביאות מומחיות עמוקה לגבי התפתחותם, חוויותיהם, תרבותם וצרכי הלמידה שלהם. תובנות ופרספקטיבות אלו חיוניות על מנת לתמוך, לשמר ולהעשיר בידע את מאמצי ה-SEL של בית הספר. המדע מציע שתכניות SEL מבוססות מחקר אפקטיביות יותר כאשר הן מערבות גם את המשפחה, כמו כן סביר יותר שמשפחות יצרו שותפות עם בית הספר כאשר הנורמות, הערכים והזהות התרבותית של בת הספר משקפות את החוויה האישית של המשפחות. בתי ספר צריכים תהליכי קבלת החלטות מכילים המבטיחים שמשפחות, במיוחד אלו השייכות לקבוצות שמבחינה היסטורית היו מודרות יותר, יהיו חלק מתכנון, הטמעה ושיפור מאמצי SEL.

בתי ספר יוצרים נתיבים נוספים לשותפות עם המשפחה שיכולים לכלול תקשורת דו כיוונית עם המשפחות, סיוע בהבנת היבטים התפתחותיים של ילדים, עזרה למורים להבין את הרקע והתרבות של המשפחות, מתן הזדמנויות למשפחות להתנדב בביה"ס, הרחבת פעילויות הלמידה והדיונים לתוך המרחב המשפחתי ותיאום שירותים למשפחה עם שותפים בקהילה. מאמצים אלו עשויים לסייע למשפחות להיות מעורבות יותר בהבנה, תמיכה ובהעשרת ההתפתחות החברתית-רגשית של ילדיהן.

קהילה:

פעמים רבות שותפים בקהילה מספקים מרחבים חשובים התומכים בהתפתחות באופן בטוח ועשיר. יש להם הבנה עמוקה של צרכי הקהילה והנכסים שלה, משפחות ולתלמידים רואים בהן שותפים שניתן לסמוך עליהם ויש להם נגישות לתמיכות ולשירותים נוספים שמשפחות ובתי ספר זקוקים להם. תכניות בקהילה מספקות גם הזדמנויות לתלמידים לתרגל מיומנויות חברתיות-רגשיות בזירות שהן רלוונטיות להם מבחינה אישית, ומזמנות התנסויות שיכולות גם לפתוח הזדמנויות עתידיות עבור התלמידים. על מנת לשלב מאמצי למידה חברתית-רגשית בשעות בית הספר, אך גם מחוץ להן, צוות ביה"ס ושותפים בקהילה צריכים שפה משותפת וכן תיאום אסטרטגיות להטמעת יוזמות ומאמצי SEL.